

NASYCENÍ PĚTI TISÍCŮ

Naučíme se biblický verš:

Ježíš řekl: "Já jsem chléb života;
kdo přichází ke mně, nikdy nebude hladovět,
a kdo věří ve mne, nebude nikdy žíznit."

Jan 6,35

1. Porozumění textu

1.1. Souvislosti/Obsah

Jan líčí záměrně vybranou událost z Ježíšova působení v Galileji, blízko Genezaretského jezera, která jako jediná je uvedena ve všech čtyřech evangeliích.

Obecenství Mistra s jeho učedníky je rušeno zástupem, který přitahovaly Ježíšovy divy. To, co následuje, je líčeno z pohledu vztahu mezi učitelem a žákem. Pán Ježíš zkouší Filipa a vyzývá ho, aby navrhl řešení vzniklé problémové situace. Také Ondřej se zapojí do rozhovoru. Oba se ale zmůžou jen na rozbor a vylíčení stavu věcí. Nato převezme sám Pán iniciativu, vezme to málo potravy, co tu je, děkuje a postará se o to, aby se všichni nasýtili. Nakonec zbude více potravy, než jí bylo předtím. Zástup chce na základě této události provolat Ježíše Krista králem, myslí přitom jen na hmotné zabezpečení. Pán se tomu důsledně vyhýbá, protože to neodpovídá jeho úmyslům. Příběh ještě dlouho zůstává látkou k rozhovoru, obzvláště když krátce nato učí Ježíš v synagoze v Kafarnaum (srovnej v. 59).

V této události jde Pánu Ježíši především o jeho učedníky, kterým chce "zjevit svou slávu" (srovnej J 2,11). Když se přesto obrací k zástupu, zná jejich pravé pohnutky (srov. J 2,23-25) a ví, že nakonec uvěří v jeho jméno jen ti, které mu Otec dá a které k němu přivede (srov. v. 37.44.65). Proto, i když Pán často vyhoví touze Židů po znameních (v. 30), bez víry tato znamení nic nezmožou. Co se týče širokých mas, může po ukončení Ježíšova veřejného působení znít rozsudek pouze tak, jak je to napsáno v Janovi 12,37 a dále: "Ač před nimi učinil taková znamení, nevěřili v něho." Pán zde působí ve dvou rovinách: i když má před očima své učedníky, nezapomíná ani na úkol, který má vzhledem k celému izraelskému národu, přestože musí počítat s neporozuměním a odmítáním. Nevyhýbá se však této těžké službě, i když nakonec zůstali jen ti, které již dříve vyvolil (srov. v. 67-71).

Paralelní místa: Mt 14,13-21; Mk 6,30-44; Lk 9,10-17.

1.2. Osoby

♦ *Ježíš Kristus:* klíč k Ježíšovu jednání popsanému ve v. 15 najdeme u Jana 2,23-25: Pán Ježíš odhaluje svou totožnost jen tomu, kdo mu věří. Bez víry jsou jeho skutky a jednání vykládány špatně. Pak se Pán stáhne zpět.

♦ *učedníci:* podle Lukáše mají právě za sebou "služební cestu" a tu teď v rozhovoru s Pánem vyhodnocují. Vystupují zde skutečně jako učedníci, které jejich mistr školil a zkouší. V popředí jsou zde - jako i na jiných místech tohoto evangelia - především Filip a Ondřej; patří k prvním, kteří Ježíše následovali.

♦ *zástup:* pojem "zástup" se u Jana vztahuje na prosté venkovské obyvatele, kteří neznali zákon (srov. 7,49), a proto je farizeové přezírali. Lid netíhne k žádným dlouhým teologickým úvahám, většinou usuzuje z viditelných projevů.

♦ *chlapec:* skutečnost, že jen jeden chlapec měl u sebe potraviny, zesiluje dojem kritické situace, která tu vznikla.

1.3. Místa/Prostředí

Východní břeh Genezaretského jezera, blízko Betsaidy (viz Lk 9,10).

1.4. Doba

Třetí a poslední Ježíšův pobyt v Galileji, ve třetím roce jeho veřejného vystupování.

1.5. Vysvětlení pojmů

- ◆ v2 - *znamení*: poukaz na Boží jednání, ale zde obzvláště poukazy na Božské synovství Ježíše. Znamení se pokládala za "průkaz pravosti" a v židovském prostředí se jim přikládal až příslovečný význam. V J 4,48 se Pán sám vyjadřuje k touze Židů po znameních a zázracích (srov. 1 K 1,22). Znamení se dějí především pro ty, kdo už věří. Na nevěřící nemají znamení žádný účinek (srov. J 12,37). Proto mají znamení dvojí funkci: podepření a utvrzení víry - odhalení nevěry.
- ◆ v7 - *200 denárů*: denár odpovídal denní mzdě nádeníka (srov. Mt 20,2), tedy přibližně roční výdělek dělníka.
- ◆ v9 - *ječné chleby*: chléb chudých
- ◆ v9 - *ryby*: Jan zde používá odborný výraz označující sušené nebo naložené ryby.
- ◆ v10 - *5000 mužů*: k tomu ještě ženy a děti, tedy zřejmě přes 10 000 lidí.
- ◆ v13 - *koš*: (řecky "kophines") velký pevný koš na nošení.
- ◆ v14 - *prorok*: míněn je prorok "jako Mojžíš", mesiánský odborný výraz (Dt 18,15 a další).
- ◆ v14 - *který má přijít*: další mesiánský titul, který tenkrát Židé užívali, odvozen ze Ž 118,26 a Da 7,13.

2. Téma

Pán Ježíš je chléb života, zná východisko z každé nouze.

- Jiné možnosti:*
- Pán Ježíš může z mála udělat mnoho.
 - Pán Ježíš nám chce dát víc než jenom splnění našich materiálních přání. Chce, abychom v něj věřili, a chce nám dát věčný život.

3. "Rybíčky"

Úvahy nad situací dítěte

Právě malé děti by mohla situace tohoto množství lidí zajímat. Také ony jsou v běžných denních potřebách závislí na pomoci druhých. Pro ně je tato starostlivost naprostou samozřejmostí. Představa, že by se jim mohlo jednou stát něco podobného, by jim mohla otevřít oči, aby uviděly Ježíšovo milosrdné jednání. Ohledně hladu a smrti ve světě musíme dětem objasnit: tyto existenční problémy ještě zdaleka nejsou všude odstraněny. Ale ono jde o mnohem víc, o utišení hladu a žízně po pravém nepomíjejícím životě. Jedině Pán Ježíš nám může darovat tento život. Také malí by měli už vědět, že věřit v Pána Ježíše a mít ho rádi - to nám dává více radosti, než když dostaneme všechno, co potřebujeme k životu. Mohli bychom poukázat na to, že i děti s tím málem, co mají, si může Bůh použít.

NÁVRHY PROVEDENÍ

3.1. ÚVOD

3.1.1. Necháme děti, aby vyprávěly o nějaké situaci, kdy měly hlad. Mluvíme s nimi o tom, proč vlastně je hlad a co by se stalo, kdybychom tento hlad neutišovali.

3.1.2. Ukážeme dětem krajíc **chleba** nebo **housku** a přemýšlíme o tom, kolik bychom jich asi tak potřebovali, abychom se všichni nasýtili. Rozdělíme chleba tak, aby každý dostal aspoň kousek: když má člověk hlad a sní jenom kousek chleba, chtěl by ještě, dokud se opravdu nezasytí. Tak by mohly děti aspoň trochu pochopit tehdejší těžkou situaci.

3.1.3. Pokud je dostatek času, můžeme si upéct malé chlebičky. Vykynuté **těsto** (příp. s rozinkami) si přineseme z domova. Každé dítě si vytvaruje svůj chlebiček a položí ho na plech. (Viz 3.3.3.)

3.2. BIBLICKÝ PŘÍBĚH

Příběh vyprávíme s pomocí obrázků 4NZ-9/1:

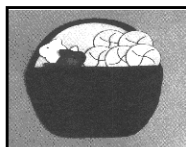
- ♦ Pán Ježíš v rozhovoru s učedníky: představíme dětem jejich bezvýhodnou situaci, Ježíšův záměr v jednání s učedníky, zahrneme místní okolnosti příběhu: Kafarnaum, jezero, hory, pohled dolů ze svahu na okolí, blížící se dav lidí.
- ♦ Blížící se davy lidí: obtížné putování po neschůdné cestě, Pán Ježíš se ujímá řešení nečekaného "zásobovacího" problému (nedramatizovat nedostatek jako krizovou situaci)
- ♦ Chlapec s chleby a rybami - Ježíš Kristus rozděluje chleba - koše se zbytky: podle toho, co navrhovali učedníci, si můžeme dobře představit zapeklitost situace. "Normální" řešení zde neexistuje. Učedníci jsou se svým fištrónem v koncích. S tím kontrastuje jednoduchost Ježíšova jednání, s Boží mocí má úplně jiné možnosti. Není třeba zacházet do detailů více, než nacházíme v textu.
- ♦ Ježíš se stahuje do ústraní: tento nečekaný závěr dává příležitost poukázat na Ježíšův hlavní záměr zde na zemi. Děti by určitě spontánně souhlasily se zástupem, proto je třeba Ježíšovo jednání řádně vysvětlit.

3.3. UTVRZENÍ

3.3.1. Divadlo: zahrajeme si příběh jako dramatickou scénku.

3.3.2. Vyrobité koš s chleby a rybami (4NZ-9/2).

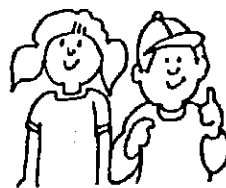
Příprava: Pro jednotlivé díly vyrobíme šablony a přeneseme je na čtvrtky: koš (hnědá), chleby (žlutá) ryby (modrá). Kromě toho potřebujeme ještě barevný arch jako pozadí.

Postup: nejdříve na karton nalepíme ucho, potom spodní část koše (jen při okrajích dole a po stranách, aby zůstal otvor). Vystříháme pět bochánků a dvě ryby, černým fixem vyznačíme rýhy do bochánků. Ryby a bochánky teď můžeme zastrčit do koše.

3.3.3. Sníme naše čerstvě upečené chlebičky (viz 3.1.3.).

4. "Rybky"

Úvahy nad situací dítěte

Příběh nám umožňuje nahlédnout do obecnství Mistra s jeho učedníky. Pán s nimi hovoří, možná se s nimi modlí. Uchýlili se do ústraní, aby spolu prohodili důležité pracovní záležitosti. Toto důvěrné společenství je protipólem Ježíšova veřejného vystoupení a je charakteristické pro Ježíšovo jednání vůbec, stejně jako pro znamení a zázraky, po nichž se pídí davy. Zde můžeme korigovat možná trochu jednostranný obraz o Ježíšově službě. Pán Ježíš nebyl žádný táborový řečník, který se slunil v přízni davů. Jeho vystupování má vždy určitý cíl, usiluje v první řadě o naplnění vůle svého nebeského Otce. A tak se na této krásné louce skloubila jeho vlastní iniciativa a nastalé okolnosti do jedné jasné linie. Krok za krokem se tak uskutečňuje pro Pána předem narýsovaná cesta ke kříži, aniž ho sám musí přivolávat.

Pozornost starších dětí můžeme už více zaměřit k pravdě, která se za Ježíšovým jednáním skrývá: jeho úmysl sám sebe dát jako nebeský chléb, jako pokrm k věčnému životu. Znamení a zázraky mají u Ježíše samotného zcela vedlejší význam. V první řadě mu jde o to, aby dovedl lidi k pravému

poznání jeho samého. Rozhodující v otázce záchrany k věčnému životu je postoj víry vůči Pánu Ježíši, ne požehnání plynoucí z jeho zázraků.

NÁVRHY PROVEDENÍ

4.1. ÚVOD

4.1.1. Rozhovor s dětmi o tom, co všechno obsahuje pojem "život". Mluvíme přitom i o přirozených potřebách, jako je "hlad" a "žízeň", a přejdeme k přirovnání o chlebu života.

4.1.2. Prostřednictvím hesla "volby" rozpředeme rozhovor o snahách a úsilí kandidátů, kteří se ucházejí o hlasy voličů. Dříve než někomu dáme svou důvěru, musíme vědět, co je to za člověka. - Podobně se lidem představuje i Pán Ježíš. Mají poznat, že je Božím Synem. Pro tehdejší lidi to byla nejdůležitější volba jejich života.

4.2. BIBLICKÝ PŘÍBĚH

Rozebereme s dětmi příběh z pozice Ježíše, který se chtěl lidem představit jako chléb života. Znamení zde hraje naprosto vedlejší roli; má jenom podtrhnout Ježíšův úmysl. Zdůrazníme také nebezpečí, že vlastní představy a přání lidí mohou zabránit správnému pochopení Ježíšova jednání. Na protikladu úzkého společenství učedníků s Pánem na jedné straně a senzacechtivého davu lidí na straně druhé dětem objasníme, co vede k opravdovému poznání Pána Ježíše: víra a úzké spojení s Pánem samotným.

Použijeme předlohu **4NZ-9/3** a zamyslíme se společně nad rozdílnou povahou vztahu davů a učedníků k Pánu Ježíši.

Jako doplněk můžeme zdůraznit i další aspekty této události, např. skutečnost, že i naše skrovné prostředky jsou v Ježíšových rukou víc než dostatečné.

4.3. UTVRZENÍ

4.3.1. Porovnáme výrok Pána Ježíše (Jan 6,35) s Boží předpovědí v Ex 16: Děti by měly pochopit, že mana (= chléb s nebe) je předobrazem opravdového chleba života. Tak, jako Izraelci sbírali na poušti manou (lze přirovnat ke čtení bible a rozjímání) a jedli ji (lze přirovnat k pozvání Pána Ježíše do svého života), je nutné i dnes dbát na určité principy. Děti tak zároveň zjistí, že mezi SZ a NZ je úzká souvislost.

4.3.2. Otázky k rozhovoru: Co by se stalo, kdyby ten hoch odmítl o svůj "oběd" se rozdělit? - Jak může to, co Bůh dal *mně*, sloužit jiným?

Vytvoříme koláž k tématu "co mohu Pánu Ježíši dát, aby to mohl rozmnožit?": z různých katalogů, časopisů atd. vystříháme předměty k tématu a nalepíme je na velký arch papíru (balicí papír apod.).

5. Návrhy písní

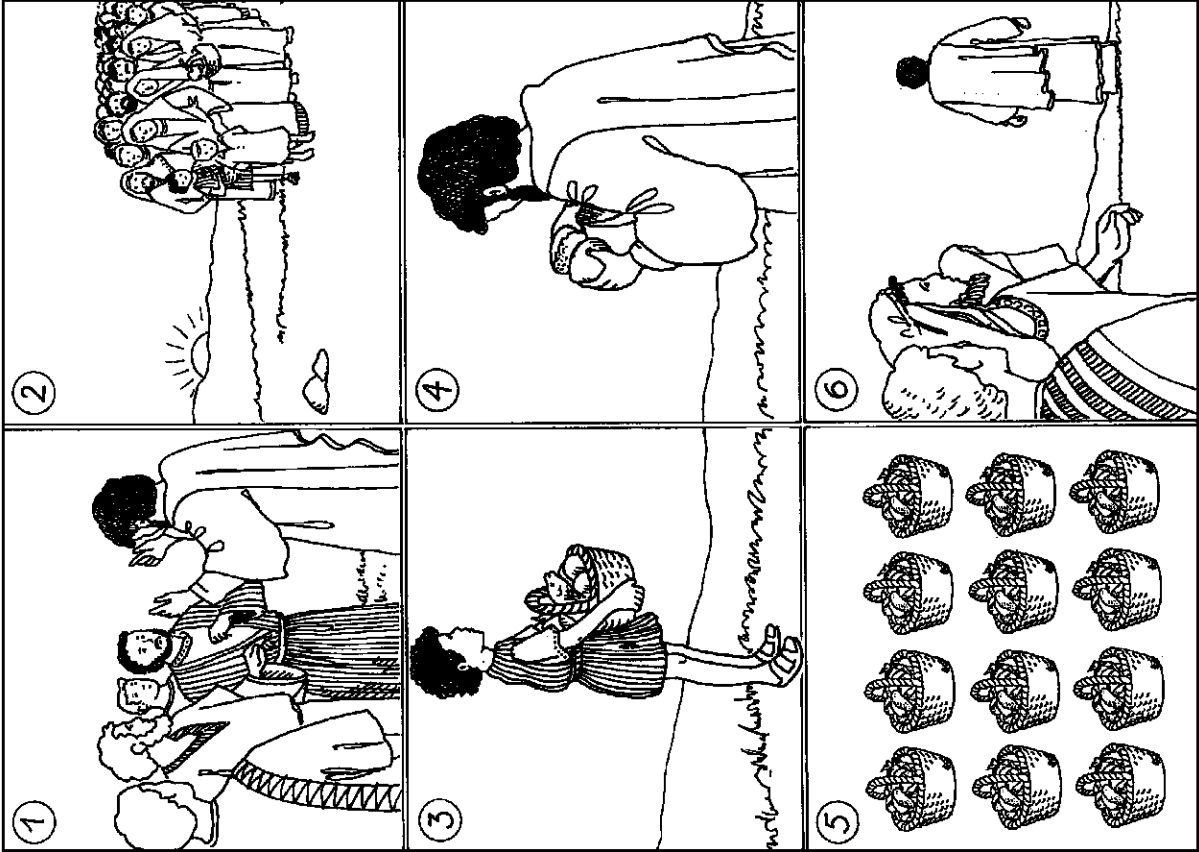
- ✓ Už jsi dnes Bohu poděkoval*¹
- ✓ Je v tvé moci mnohem víc*³
- ✓ Ježíš přišel, aby sloužil*³

6. Pomůcka k učení biblického verše

Necháme děti vyluštit rébus (hádanka - **4NZ-9/4**), naučíme se verš nazpaměť a mluvíme o jeho významu. - Měli bychom dětem vysvětlit, že Pán Ježíš v tomto verši slovem "hlad" míní "duchovní hlad" - touhu po naplnění duše (viz 6,27). Přitom nám pomůže porovnání s manou.

4NZ-9/1

4NZ-9/2

